

LA BARRETONA

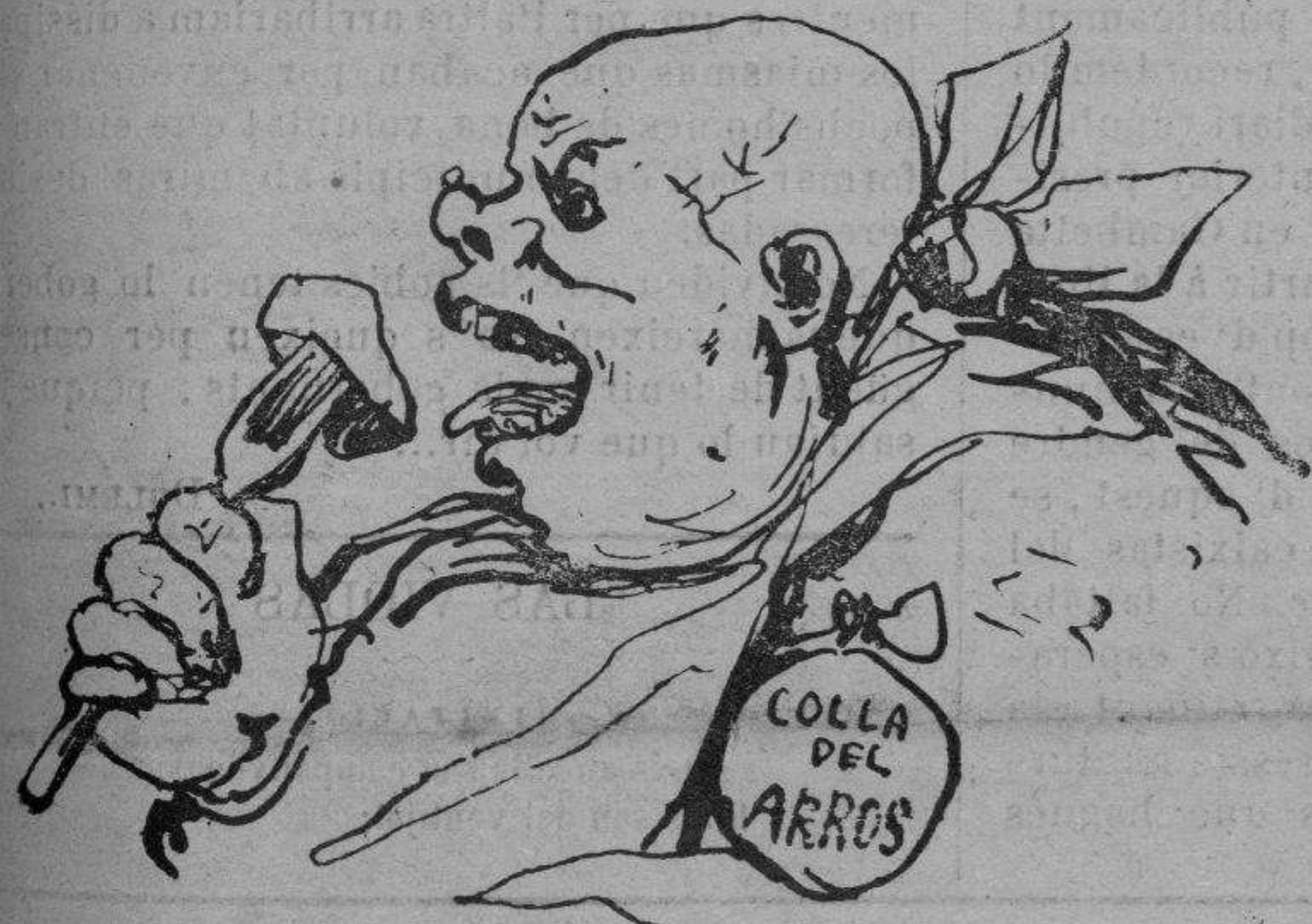
SETMANARI HUMORISTICH, POPULAR Y CATALÀ DE BONA MENA

SORTIRÀ CADA DIJOUS

Los encárrechs y correspondencia á l' Administrador, Elisabets, 11, bajos

Número solt 5 céntims.—Suscripció per un any 3 ptas.

LAS HUELGAS

Los que las promouhen.

Los que se 'n aprofitan.

Los que no 'n fan may.

La que 's riu de tolas.

¡¡ VOTS SON TRUNFOS !!

L' altre dia reberem de Madrit lo següent telegrama: S' ha fet un gran pedido de tupins perque per mes pucherazos que 's donguin à las eleccions municipals no faltin ollas.

¿Qué vol dir això? ¿Que la sinceritat electoral sortirà una vegada mes malmesa de las urpas dels politichs, sense que á ningú se li acudi mes que dir ab un somris escéptich y tot manejant el cap á tall d' home despreocupat y ; quina farsa que 's la política!

Pero ara preguntém nosaltres ¿qui 'n te la culpa? Un home se presenta candidat; es elegit, tothom sab que la seva elecció ha estat comprada, fins se diu y tot los diners que li ha costat. Donchs bé, la gent que ell saludaba poch avans; á la seva vegada lo saludan ara ab tota reverencia; s'han tornat tots vindadissos, y se senten d' alló més ditxosos quan se digna dirigirlos la paraula. Aviat en lloch de disminuir lo tren de casa (lo qual fora molt llògich tenint en compte los gastos d' anuncis, banquets y altres mes respectables desembolsos fets per guanyar 'l districte) aquell home l'aumenta per las mil gangas que l' ofici de diputat proporciona á los poch escropulosos. — Conegut es lo dialech referit per los diaris entre un ministre y un senador, contat la setmana passada per nostre simpàtich Fra Anton.

Ministre. Vosté m'ha compromés: lo vaig fer senador perque vosté m' aseguraba que tenia los quatre mil duros de renda que exigeix la lley.

Senador. Pues precisament per arribar á tenirlos es perque he solicitat la prebenda.

Considerada baix aquest punt de vista, si que la política es una farsa.

¿Qué pot esperar el país d' un home que té lo cinisme d' espresarse d' aquest modo? Sens esser profeta pot ab seguretat endevinar-se que tots los medis serán bons per ell

ab tal d' arribar al fi que la seva ambició s' ha proposat. Traidor á la patria, vendrà com altre Judas, per uns quants diners, lo seu vot, per la conclusió d' un tractat de comers que té d' empobrirla y portar la miseria á massas d' obrers que tenen per únic patrimoni lo treball y la honradés... La honradés dihém... ¡Ay! quants n' hi ha que tingen lo valor de resistir á las ofertas dels munyidors d' eleccions com are s' diu, si sab que ab aquella moneda té de fer callar 'ls plors de sa filleta corsecada com tendre abret faltat de sava... Y no obstant vota á n' el que un cop al congrés ó al ministeri ha de posarli lo dogal. Per això dihém que mes que bufo es dolorós l' espectacle que ofereixen unas eleccions. Apesar de tot no som nosaltres dels que creyém que aquest estat de cosas no té remey, no. Es veritat que la prempsa, aquesta palanca moderna que 's prou forta per aixecar l' opinió pública, no té poder, millor dit, no fa cap esfors pera dirigir la corrent per lo seu curs natural. Sab tot, descubreix tot, pero no preveu res. Quan hi ha un escandol may ha avisat hasta que ja ha estat la noticia del domini públich.

A propòsit del asunto del panamá, ahont la prempsa se va prostituir públicament enriquintse del ahorro francés, recordém lo fet següent que publicava un diari republiquà. Ans de la cayguda de l' anterior president Mr. Grévy, del temps d' en Gambetta tots los escàndols que varen surtir á la llum mes tart, se varen trobar á prop d' esser divulgats un dia. Los articles ahont se denunciaban los vergonyosos abusos del gendre de Mr. Grévy y la tolerancia d' aquest, se trovaban compostos ja pels caixistas del diari *La République Française*. No faltaba mes que tirar lo número. Per això s' esperava á n' en Gambetta que estava retingut á la Cambra dels diputats en una sessió nocturna. Entra á la redacció y fos que hagués

cambiat de pensament ó que s' hagués pensat altre cosa, lo cert es que va donar contrordre. Se composaren nous articles immediatament y tot va ser acabat; en lloch de número de sensació que tenia de posar Par en revolució, va sortir la fulla venal de cada dia, deixant que continuessin las corruptelas y altres infamias que salpicaban de lloch honra de tota una nació.

Després d' aquests xascos fieushe de prempsa.

Aquesta anècdota, rigurosament històrica que acabém de contar, proba que tenim de prestar no mes que una fe molt relativa en la regeneració política per medi dels periodichs. Mentre siguin l' eco dels partits y escambell per fer carrera los seus directors y diners los seus propietaris, seguirém la marxa desastrosa que 'ns aboca á un precipici, ahont anirà á estrellarse la societat.

Lo practich es, ara que l' època de renovar los municipis es arribada, aportar á l' administració dels pobles, homes honrats, menestrals de probitat reconeguda, aimants de la patria y de la familia, y d' aquesta manera quan vingui l' ocasió de renovar-se las Cortes es indubitable que 'l sufragi surtirà algo més depurat que fins ara. Això per una part mentres que per l' altra arribariam á dissipar los miasmas que acaban per envenenar als pochs homes de bona voluntat que entraran formar part dels municipis ab miras desinteressadas.

No olvideu que 'ls pobles tenen lo gobern que 's mereixen. No 's queixeu per consiguiente de tenir mals governants, perque jo sabria lo que vol dir...

DOLEMI.

LAS VIOLAS

(IMITACIÓ)

Dels aucells son companyonas;
fillas son del ventijol;

LO RETORN DE D. GERONI

Acabava de arribar lo Vapor de *Buenos Aires*, allí haurian vist quin moviment, abrasadas dels nous arrivats ab los amichs ó parents que 'ls anavan á rebrer, baguls, mundos, maletes y qué se jo quanta cosa més que vaixaba fins á las llanxes, barrejats ab la gran gentada, en sí crech que no os ho tinch de contar perque de sobras tots ho haureu vist.

Entre mitj d' aquest tribull de gent, don Geroni Tirallamps se trová en brassos de una família que allá al Plata havia coneugut y la que havent sabut la seva arrivada surtia á resebrel.

Gran fou la alegria de don Geroni al veurels puig que molt bona amistat los tenia, y desde que ells faltavan de la capital Argentina molt los havia anyorat.

En cap manera permeteren que anés á la fonda, sinó que 'l volgueren á casa seva, fossen dos, fossen tres, ó fossen los dias que volguessen, que ell se tingués de estar en la ciutat pera enllestar los seus negocis; perque heu de saber que lo dit don Geroni n' era fill de montanya y jamay havia tingut el *Don* ni res que se li assemblés, fins que va haver guanyat un xich de *Din*.

Son pare pobre conreuador de la terra, lo envia á Amèrica ahont hi tenia un germà que havia fet algun negociet; aquest rebé molt bé al seu nebot que per lo demés era

encara un xavalet, però prompte si aficioná del tot al veurer que era intel·ligent (encara que no tenia cap instrucció) trevallador, y sobre tot que tenia molt bona administració puig á pesar de ser poch lo que guanyava, feya encara economias, sense avaricia, se enten, perqué allavoras malviatje la gracia que li hauria fet; en sí, que corregueren molt bé fins hi á tant que 'l pobre oncle se n' va anar á la Carraca, Deu l' haja perdonat, que lo Geroni en tingué un bell sentiment.

Hereu com va quedar, ell que va engrandí mes lo negoci fins que tingué una fortuneta que Deu nos en dó, que allavoras ja no pensá mes que en tornar á la seva terra, mes á mes quan son pare ja havia mort y sa mare se trovaba tota sola; fou en va que li diguessen que ara li venia 'l bò de fer fortuna; res va escoltar, pero va pensar que estant apropi de bé, ja 's pot plegar, y que de vegadas la massa ambició porta al daltabaix. Per axó 'l trovém ara á Barcelona y ab lo gran desitj de arreglar sos asuntos lo mes prompte possible pera poder anar lo mes aviat posible á sa estimada casa.

Sos amichs lo hostatjaren en la millor cambra de son pis del *ensanche* ab tot lo afecte de sa bona amistat, pero apesar de ella no pochs disgustos tingueren; es clar! tenian una criada respostona y desllenguada que no hi ha que dir, y se li assentá malament axó del foraster, y tot ho feya al revés pera fer rabiar á la mestressa y fer quedar malament, y cremava la vianda, y no tenia 'l

diná á l' hora, y semblava que 's fumes tot, que era un desespero per la pobre gent. En Geroni procurava disimular tot lo que podia y 'ls planys de veurels tant mal servit, hauria anat á la fonda de bona gana, pero temia que fora darlos un *moch*, y pensava «com son pochs dias, prenguem paciencia callém.»

Mentrestant ella, la *ninfa d' aiguera* segon devian anomenarla los antichs pagans, en la època de la poesia y de 'ls deus, 's rabejava ab son trionf y á cada instant en feya pitjors ben convensuda que no tenian remediu que aguantarla, puig que no podia pasarse d' ella tenint un foraster.

Don Geroni als pochs dias y tot dinant lo digué com ja ho tenia tot arreglat y que pensava lo ensendemá anarsen cap al seu poble.

— Y que pensas quedarte á viure allá? preguntá 'l seu amich.

— Si, jo so amich de la quietut y tranquil·litat, aquet soroll de la ciutat m' amohnira ara que no tinch necessitat de estarmhi per negoci, preferexo viurer en lo reconet del mon ahont vaig nexer, ademés, que ma man aquí s' hi moriria ab quatre días, semblava una planta tresplantada, vamos, á la seva edat no està per axó, y jo no vull separar-me d' ella; ja no vaig poder tancar los ulls al meu pare y ab ella no vuy que mi passem lo mateix, tant mes quant no tindria ningú al seu costat com ell que la tenia á ella.

MARÍA DE BELL-LLOCHE

(Se continuará).

nascudas en las esponas
l' oreix gronxa son bressol.
Be prou creixen recullidas
en sa ombrívola estancia;
mes bell punt están floridas
las descubreix sa fragancia.
Per sa flaira, las bestiolas
deixan sos caus en la serra,
fent gambirons y cabriolas.
las violas
com lo goig de nostra terra.

Joyosas d' humil paratge
abandonan lo jardí,
preferint lo bell hostatge
de la falda d' un molí.

Quant despunta l' auba hermosa
ó escorcollant fent gatzara
tot mirantne en la reclosa
la bellesa de sa cara.

Y arreu d' engegar las molas,
quan refila 'l moliner
ses alegres barcarolas,
las violas
ouen son cant falaguer.

Quan sumbejan esclatadas,
lo bon temps segueix darrera;
ellas son las avansadas
de la gentil primavera.

Guardi Deu flors tan flairosas
de gebres y vendavalas;
engalanin sempre hermosas
las dresseras dels bancals.

Lluny del mon y ses tabolas
també somriuen galanas
las festivas farigolas
de las serras comarcanas.

Las violas
son las noyas catalanas.

UN DE LA PUA.

VÉS Y DIGAS Á SANT PERE...

CUENTO

Heus aqui, que una vegada hi havia un pagés que's deya Pau y sa muller que's deya Rita; habitaban un más anomenat *lo más patirás*. Donchs aquets dos pagesos eran lo más desgraciats que's pot pensar, si sembravan monjetas... los hi sortian graüades... si cols, sempre pansides y espigades; es à dir, que no podian arrivar a cullir cap classe de fruyt perque tot se 'ls hi convertia en herbam... Era una familia que semblava deixada de la ma de Deu. Un dia 'l pobre Pau tenia molta gana; i que si de tants dias de dejunar ja s' habian fet tranyinas en son ganyot! Va cridar á sa muller y l'hi parlá en aquets termes: —Mira, tú pots arreglarle de la manera que vulgas, pero, avuy, jo vull un bon sopar; si quan torni no me 'l tens arreglat, ja pots amanir l'esquena... y se 'n aná dexant la dona molt capificada. —Quant de sopte li acudi un pensament que va posarlo tot desseguit en planta... S' arregla ab tot lo bo que tenia y prengué l' camí que condueix al cel... Diu que's un camí tot ple d' espines y ab cada turó, que fa mitja vesarda, la qüestió que la Rita entre ensopegada y ensopegada y entre cayguda y cayguda, hi arrivá, sana y condreta. —Trucá: Sant Pere estava en aquells moments llegint LA BARRETINA, periódich que es molt de son gust, perque fa ferhi molts paxxons de riure... quan sentí que trucavan, feu un gesto de disgust perque l' interrompian y digué, tot obrint la porta: —qu' hi ha?... Llavors la Rita li explicá lo que passaba á casa seva y Sant Pere enternit de veurer tanta miseria l' hi digué: vésten y ja hi trovarás dinar y sopar

per tú y per tots los de casa teva. S' en torná y trová 'l seu home que ja l' esperaba: l' hi explicá com s'habia enginyat... y aleshoras, ell, 'n Pau li digué: —Ja que Sant Pere es tant generós, ves y demáneli, encara que siga ab un *tant per cent reduit*, un parell d' unsotas, perque no es lícit que qui menja tant be, vagi tant mal vestit. Ella hi torna, pica, y Sant Pere li digué: —Vésten á casa—trovarás una bossa que rejará tants dinés com vol-dreu.

Bueno: ja eran richs... tenian criats, un gran palau... molts y variats vestits de seda y vellut ab broderías... Quant un dia, ell, en Pau, repenjat en un silló, contemplant la hermosura del astre del dia, exclamá: —Per qué no hem de tenir nosaltres un llum dintre nostre magnífich saló tant esplendent com aquest que s'anomena Sol?... mira, Rita, vés y digas á Sant Pere...

No pogué acabar... un accident lo deixá sens vida, junt ab sa muller... era un cástich que Deu los hi enviaaba per corretjir l' orgull que tenian desde son cambi de posició.

Axó ensenya, y es ben cert,
que qui tot ho vol, *tot ho pert.*

JOAN BARNEDA.

DOLORA

Assola despiadat el terratrémol,
la fam, la peste ó las desfetas ayguas
posant á la miseria mils familias,
una molt fértil y gentil comarca.

En tota la nació s' comensan llistas
pera donar socors en sa desgracia,
al poble que sembrats de dol contempla
els camps que de riquesa ho foren antes.

Més jay aquellas llistas, una suma
més que petita, rancia ni han donada,
y ha d' acudirse a *funcions benèficas*
per aixugar d' aquella gent las llàgrimas!

JORDI MONTSERRAT.

LOS TRES CASSADORS

CUENTO

Una vegada eran tres cassadors de Calaf. L'un se deya Salvador, l' altre Pere y l' altre Ramon. Un dia isqueren á cassar y varen resoldre menjarse tots plegats lo que cada hú de per sí cassaria.

L' un l' empren per aquí, l' altre per allá. Busca que buscarás.

Vingué que 'l sol se va pondrer y 'ls tres se reuniren pera entornarsen, l' un darrera l' altre al peu de un roure com aixís habian quedat al matí.

Jo, va dir en Salvador, hi errat dos llebres per cert que eran dos pessas!... i me sab un greu!

Jo, digué en Pere, 'n portaria al menys quatre si hagués dut un bon gos.

Jo, conclogué en Ramon, ab prou feyna y suors he pogut arreplegar aquest conillot.

Los tres cassadors s' el miraren.

—Ja está grasset, exclamá en Salvador, mes no n' hi ha prou.

—Ja ho pots dir—va afegir en Pere; no valia la pena de habernos cansat tant. —Sabs qué he pensat?

—Qué? —que 'ns el fem á palletas?

—Res d' aixó.

—¿Que 'ns lo venguém?

—Tampoch.

—Pus enrahonea.

—He pensat que millor seria que se 'n quedés aquell que demà haja fet un somni mes bonich.

—Ben pensat.

—Adeu.

—Bonanit.

Y s'en van á dormir.

Al endemà se reuneixen y comensa 'n Salvador: —Ja pots donarme 'l conill. ¡Quin somni! ¡quinas cosas mes preciosas, vamos, ja 'l sentireu.—Escolteu. He somniat que 'ls angels m' habian vingut á cercar y que 'm gronxaban ab sos brassos entremitg de estrelles y nuvols de color de rosa; sas alas feyan un soroll més agradable! Sembla que m'hi trobo encara. Quant m'he despertat me so posat tot trist á fé!

Donchs has perdut lo conill, exclamá en Pere, jo l' he tingut més hermos que tú 'l somni. A tú, Salvador, te portaban al Paradís los angels y jo ja hi era. Desde dalt y entremitg d' un vol de querubs te veia com te bressavan... ¡Semblava un sol! ¡Y com cantavan los que 't duyan! ¡Vamos, feyas patxoca! —Y tú, Ramón?

—Jo? jo, diu aquest, quant he vist que en Salvador s'en pujaba al cel, y que tú, Pere, ja hi eras... francament, m' he pensat que us donariau de menys de menjar cunill y... ho dich de veras, me l' he crospit!

X.

A LA VORA DEL FOCH

EN UN ESTUDI

L' altre dia á la classe de gramática l' Antonet se omplenava de cotó una de sus orelas.

—¿Qué fas? li digué l' ajudant del mestre.

—¿Jo? respondé l' Antonet.

—Si, tu.

—Ves, me topo una orella.

—¿Y per qué ho fas axó?

—Ho faig perque lo que m' entra per una no 'm surti per l' altra.

Tres estudiants arriban á un hostal. Un d' ells pren la paraula.

—Bona nit. Hostaler: ¿que 'ns donareu sopar?

L' hostaler.—¿Sopar? ¡Si que 'm dol! No tinch res... res... com no vulgan un ou que hi ha...

—¿Un ou? —Y qué 'n farém d' un per tres que som?

—No tinch altre cosa.

Desconcertats quedan los estudiants. De sopte lo mateix que en tot era 'l primer d' enrahonar

—¿Fem una cosa? diu.

—¿Qué?

—Que se 'l mengi 'l que fassi sobre l' ou un parlamen mes enrahonat.

—Aceptat.

Pren un d' ells l' ou, se 'l mira, 'l palpa, 'l gira, 'l regira, rumia... Al ultim agafa un ganivet y l' esquerda del voltant de la punta tot dihent:

—Coronatum est.

Lo segon pren l' ou. Rumia, mira, palpa, gira y regira. Treu l' escorolla y tira un pessich de sal dins del ou tot murmurant:

—Salis sapientia.

L' ou va á mans del tercer. —Qué dirá? —qué fará? pensan los altres dos.

Se 'l mira, 'l gira, 'l regira, 'l palpa, y... se 'l crus-

peix en un tancar y obrir d' ulls. Mes tantost es à passarli pel coll, tot d' un plegat sent que 'l piu piu d' un pollet ressona en sa gorja; l' ou era pollat.

— Penseu que 'l va llensar? Res d' axó. Ab molta secretat y fent un gros esfors com d' una persona que s' enveua, se l' empasà tot diuent:

— *Tardis piulasti.*

— Y 'ls altres dos, qué van fer? Los altres dos van convenir en que 'l parlament d' ell havia sigut lo millor.

Era un casat de poch à qui s' havia mort la muller: després de curta malaltia, tot d' un plegat estirà brassos y camas, torci 'l coll, girà 'ls ulls en blanch y quedà estesa damunt los llensols; lo metje digué qu' era morta. Gran fou lo desconsol del viudet y fondo 'l sentiment, de manera que determinà demostrar son carinyo entranyable à la difunta, disposant se li fessin unas horas solemnes, ab numerosa Comunitat, molta cera y luxo no gayre vist.

Mes sa muller no era morta, sino que havia caigut en forta basca, de modo que la deixà com difunta per espay de mes de vint y quatre horas.

Ja eran camí del cementiri y molt apropi d' ell quan de sopte los que condeuen el bagul senten soroll de part de dintre y com si truquessin. Para la comitiva y un dels assistents ho posa en coneixement del marit, que la presidia.

— Sembla que se sent fresa dins la caxa. — Vol que la destapém...? No fos que una imprevisió, un descuyt...

Lo marit repensa un instant, y tot somicant, contesta:

— Ca, no cal: tirin endavant; sa com lla ja està fet lo gasto.

ENTRE UN FRANCÉS Y UN ESPANYOL

— *Comprenez-vous le français?* diu aquell.

— En quant à entendrel, una mica... are com are parlarlo, casi gens.

— Veurà; jo 'm trobo en una situació molt apurada; jo... en fi, li demano quartos, en francés per supuesto.

— Ah! je ne vous ai pas comprú; no l' entenç pas de res... Je ne vous ai pas comprú, monsieur.

CANTARS BILINGÜES

Estando en el mar pescando
estando en el mar pesqué,
un costipat de primera
que m' va durar prop d' un mes.

Paloma que llevas hilo
en medio del corazón,
fes lo favor de donarmel
per cosirme 'ls pantalons.

Dime palomita blanca
á dónde tu nido está.
Es al carrer de las moscas
en un cuarto del terrat.

Comoquieres que yo llame
á tu madre suegra mia,
si sols al pensar en ella
se 'm posa pell de gallina.

Quien fuera clavito de oro
donde cuelgas tu candil:
per veurer si 't treus molts bullos
quant te 'n vas cap à dormir.

— Al campo don Nuño voy
para matarlos si puedo,
— Y si acás jo 't mato á tú?
— Tens rahó, noy, no m' enredo.

A tu puerta planté un pino
y á tu ventana una parra,
para.... ¡renoy! s' han trencat
las cordas de la guitarra.

QUIMET BORRELL.

LA IGLESIA Y LA CIVILISACIÓ

Lo Papa acaba de fer un notable regalo à la Societat antiesclavista de Bèlgica. Lleó XIII ha enviat deu mil duros pera la suscripció oberta per protegir la expedició encarregada de socórrer als belgas que 's troben en perill en Zanganika.

Aquesta expedició de socorro anirà baix la direcció del Capità Descamps, y 's dirigirà al Zanganika per lo Cabo y lo Zambesse.

Gracias à aqueix regalo enviat per lo Sant Pare, serà possible que inmediatament se pose en marxa la expedició, salvantse la vida à molts germans nostres.

Ara, quan veieu que la *Campana de Gracia* y altres paperots conseblants critican als que contribuim al anomenat Diner de Sant Pere, podreu contarlos entre altres objectes identichs, per qué serveix.

ENGRUNAS

Tens una boca tant xica
Que enamora de debò;
Però la llengua es tan llarga
Que, la vritat, me fa pò.

F. DEULOFEU.

TRENCA CLOSCAS

I.—ANAGRAMA

Lo noy del senyor Cabot
voldria tot concejal;
però no serà may tot,
ni tampoch municipal.

II.—PROBLEMAS

42.345,679. — Multiplicar aquesta cantitat per dos números de manera que dongui 'l resultat tot vuyts.

Descompondre lo número 72 en quatre cantitats diferents, de manera que sumades, restades, multiplicades y dividides per un mateix número, donguin sempre igual resultat.

III.—TERS DE SÍLABAS

• • • • •

Primera ratlla vertical y horisontal: ciutat espanyola. — Segona: nom d' home. — Tercera: nom de dona.

IV.—TARGETA

MARIA AUCELLE DAS

Formar ab aquestes lletras lo titol d' un drama català.

V.—GEROGLÍFICHS

X
aaaaaa

LI

CRIA

DI

X
B 1893 S

K L D T

I

X
ELEFANT

S O

NI

PANTERA

EDUARD THOMAS.

Las solucions en lo número vinent.

Solucions als trenca-closcas del número anterior.

I. Xarada.—Vi-la-fran-ca.

II. Ters de silabas.—Marina, Riteta, Natalia.

III. Targeta.—Los banys de Caldetas.

IV. Geroglific.—Per confirmacions un Bisbe.

V. Logrogrifo.—Ramonet.

VI. Rombo.—

C
P O T

P O R R O

C O R T I N A

T R I P A

O N A

A

VII. Conversa.—Devantal.

Imprempta de F. Altés, Elisabets, 11, baxos.

REGALO ALS COMPRADORS DE LA BARRETINA

No descuidarse de comprar el número al mateix venedor, per poguerli donar oportunament el nom. LA BARRETINA prepara als seus amichs un obsequi de consideració. Per avuy afegirém que serà objecte del obsequi un

QUADRO AL OLI

de firma renomenada entre 'ls inteligents en pintura. Y axó no va de broma. A son temps (y no tardarà gayre) el quadro serà exposat, á fi de que 's veja que va molt de serio. Creguin que farà denteta.